

22. Топоров, В. Н. Балтские языки / В. Н. Топоров // Языки мира: Балтийские языки / ред. колл. : В. Н. Топоров, М. В. Завьялова, А. А. Кибрик (отв. ред.). – М. : Academia, 2006. – С. 10–49.
23. Топоров, В. Н. Лингвистический анализ гидронимов Верхнего Поднепровья / В. Н. Топоров, О. Н. Трубачев // Трубачев О. Н. Труды по этимологии. Слово. История. Культура. Т. 2. – М. : Языки славянской культуры, 2009. – С. 9–382.
24. Фасмер, М. Этимологический словарь русского языка : в 4 т. Т. 3 / М. Фасмер. – М. : Прогресс, 1987. – 832 с.
25. Шувалов, П. В. Три карты Европейской Сарматии Клавдия Птолемея / П. В. Шувалов // Stratum plus. – 2013. – № 4. – С. 75–90.
26. Alföldi, A. Early Rome and the Latins / Andrew Alföldi. – Ann Arbor : University of Michigan Press, 1966. – 433 p.
27. Bezljaj, F. Etimološki slovar slovenskega jezika. Prva knjiga. A–J / F. Bezljaj. – Ljubljana : Institut za slovenski jezik, 1977. – 235 s.
28. Walde, A. Lateinisches etymologisches Wörterbuch / A. Walde. – Heidelberg : Karl Winter's Universitätsbuchhandlung, 1910. – 870 s.

Стаття надійшла 28.04.2016 року

УДК 811.161.2'282

Тетяна Тищенко
(Умань, Україна)

СПОСОБИ НОМІНАЦІЇ У ТВАРИННИЦЬКІЙ ЛЕКСИЦІ СХІДНОПОДІЛЬСЬКИХ ГОВІРОК УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

У статті на матеріалі говірок східноpodільського ареалу української мови проаналізовано способи номінації у тваринницькій лексиці. Зауважено, що основними способами номінації реалій тваринництва в східноpodільських говірках української мови є семантична трансформація, афіксальна деривація, композитивне словотворення, фразотворення. Аналіз тваринницької лексики засвідчив, що найпродуктивнішим способом словотворення є суфіксація. Найчастотнішою суфіксація є у лексико-семантичній групі назв тварин, де тісно пов'язані диференційні ознаки 'вік' та 'розмір'. Продуктивним способом словотворення в досліджуваних говірках є осново- і словоскладання, які на формально-словотвірному рівні представлені у вигляді чистого основоскладання, складно-суфіксального основоскладання, словоскладання, словотвірної контамінації. У всіх лексико-семантичних групах відзначено значну кількість полікомпонентних номінацій реалій тваринництва. Вони мають переважно структуру атрибутивних словосполучень.

Ключові слова: *номінаційні процеси, способи номінації, східноpodільські говірки української мови, тваринницька лексика, семантична трансформація, афіксальна деривація, композитивне словотворення, фразотворення.*

Тищенко Т. *Способы номинации в животноводческой лексике восточноpodольских говоров украинского языка.*

В статті на матеріалі говорів восточноподольського ареалу українського мови проаналізовані способи номінації в животноводчій лексиці. Зазначено, що основними способами номінації реалій животноводства в восточноподольських мовах українського мови є семантична трансформація, аффіксальна деривація, композитивне словообразование, фразообразование. Аналіз животноводчій лексики показав, що найпоширенішим способом словообразования є суффіксація. Найчастіше суффіксація в лексико-семантичній групі назв тварин, в якій тісно пов'язані дифференціальні ознаки 'вік' і 'розмір'. Продуктивним способом словообразования в досліджуваних мовах є також осново- і словосполучення, які на формально-словообразовательному рівні представлені в вигляді чистого основосполучення, складносуффіксального основосполучення, словосполучення, словообразовательної контамінації. У всіх лексико-семантичних групах зазначено значуще кількість полікомпонентних номінацій реалій животноводства. Вони мають переважно структуру атрибутивних словосполучень.

Ключові слова: номінаційні процеси, способи номінації, восточноподольські мови українського мови, животноводча лексика, семантична трансформація, аффіксальна деривація, композитивне словообразование, фразообразование.

Tyshchenko T. Methods of nomination in livestock vocabulary of the Eastern Podillia dialects of the Ukrainian language.

The article analyzes the main ways of nomination in livestock vocabulary on the material of the Eastern Podillia dialects of the Ukrainian language. It was established that the main ways of nomination the livestock realities in the Eastern Podillia dialects were the semantic transformation, affixal derivation, composite word building and phrase creation.

The authors determined that the nominee formed by univerbation were semantically caused by internally motivated lexical-semantic transformation. In the lexical-semantic group univerbs have been recorded to indicate poultry, they are used in parallel with attributive phrases, with the help of which they are formed.

The analysis of the livestock vocabulary showed that the most productive way of word formation were suffixes. Suffixes are most frequent in the lexical-semantic group of the animals' names where differential features of 'age' and 'size' are closely related.

Productive ways of word formation in the studied dialects are stem and word compositions which are presented on the formal word building level as pure stem composition, composite suffix stem composition, word composition, word creative contamination. A significant number of multicomponent nominations of livestock realities are noted in all lexical-semantic groups. They have mainly the structure of attributive phrases. Double word nomination expressed by free phrases is often presented in the lexical-semantic group to describe animals, including various differential features (size, age, location, physiological state).

Keywords: nomination processes, methods of nomination, the Eastern Podillia dialects of the Ukrainian language, livestock vocabulary, semantic transformation, affixal derivation, composite word building and phrase creation.

Постановка наукової проблеми та її значення. Одним із завдань дослідника номінаційних процесів є вивчення способів та засобів номінації

у досліджуваній тематичній групі лексики. Лексика української мови неоднаково представлена як за регіонами, ареалами побутування діалектної мови, так і набором лексико-семантичних, тематичних груп, та повнотою відтворення елементів у межах цих об'єднань. Це стосується, зокрема, і лексики тваринництва – одного з важливих господарських занять, що існували в Україні з давніх-давен. Різні сегменти тематичної групи представлені в дескриптивних та лінгвогеографічних працях [1; 2; 4–7; 10–12; 14–16; 19; 20 та ін.].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тваринницька лексика Поділля докладно вивчена лише на його північно-західному ареалі в дисертаційному дослідженні В. Шеремети «Південноволинсько-подільське діалектне порубіжжя (за матеріалами тваринницької лексики)» [19]. Для забезпечення надійної емпіричної бази Словника українських говорів і повнішого представлення лексики Поділля в його реєстрі нам видається актуальним системна фіксація назв тваринництва, з'ясування принципів і способів номінації у східноподільських говірках. Східноподільськими називаємо говірки, які знаходяться на території західних районів Черкаської, північно-західних Кіровоградської, східних Вінницької областей України.

У складі тематичної групи лексики тваринництва у східноподільських говірках чітко виокремлюються лексико-семантичні групи на позначення свійських тварин і птахів, вигуків, пов'язаних із підкликанням чи відгоном тварин чи птахів, приміщення для утримування птахів і тварин, людей, які працюють коло тварин. Кожна із груп має свої особливості номінації, принципи та способи.

Мета і завдання статті. У цій статті розглянемо способи номінації, найбільш виразні в названій тематичній групі лексики.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Спосіб номінації – це сукупність технічних засобів мови (діалекту), за допомогою яких здійснюється акт номінації тієї чи іншої реалії навколишньої дійсності, прийом реалізації принципів номінації, представленого тією чи іншою мотиваційною ознакою [17, с. 78]. Лексика тваринництва – сегмент конкретної лексики, а тому з'ясування способів номінації реалій тваринництва засвідчить загальні тенденції в номінації конкретної лексики у східноподільському ареалі української мови.

Використання власних мовних ресурсів з метою створення номінативної одиниці може здійснюватися двома шляхами: шляхом надання готовій номінативній одиниці нової семантичної функції (семантична трансформація) і шляхом створення формально нової одиниці (деривація, композитивне словотворення та фразотворення). Основними способами номінації реалій тваринництва у східноподільських говірках є

семантична трансформація, афіксальна деривація, композитивне словотворення, фразотворення.

Семантична трансформація слова відбувається зі зміною його синтаксичної функції або без неї, що спричинює поділ її на різновиди: лексико-семантичний та семантико-синтаксичний [18, с. 53]. У досліджуваних нами говірках серед тваринницької лексики відзначено як номінаційний процес внутрішньо мотивовану та внутрішньо немотивовану лексико-семантичну трансформацію.

Парадигматично зумовленої внутрішньо мотивованої лексико-семантичної трансформації зазнали номени, що розширили чи звузили значення або метафоризувалися.

Розширення значення – лексико-семантична трансформація слова, що базується на вертикальних зв'язках між членами однієї лексико-семантичної парадигми та призводить до збільшення семантичного обсягу слова [17, с. 81]. Розширення значення слова спостережено для лексем, утворених за моделлю 'орган тварини' → 'тварина': *мимка* 'зіпсована дійка, що не доїться (у корови, вівці)' → *мимка* 'корова, вівця із зіпсованою однією дійкою'.

Метафора – лексико-семантична трансформація слова, що базується на міжпарадигматичних зв'язках слів та виявляє себе як уживання замість одного слова іншого, яке належить до іншої лексико-семантичної парадигми, але має спільний з першим словом семантичний елемент – диференційну або конотативну сему [18, с. 60; 17, с. 84]. Спостережено такі типові семантичні моделі: 'плід рослини' → 'результат життєдіяльності тварини': *йаг ід'ки*, *бара'болики* (у досліджуваних говірках *бараболька* – дрібна картопля), *б'іб*, *го'рох*, *го'рошок*, *буб'ки* 'бібки, овечий послід'; 'людина' → 'тварина': *лас'каўчик*, *ма'зунка*, *ма'зунчик*, *послушниця* 'а 'корова слухняна'; *пок'ритка* 'вівця, яка рано виявила статеву охоту', *циган* 'кінь чорної із синюватим полиском масті'; 'зб. люди' → 'зб. тварини': *гро'мада* 'череда корів приватних власників'; 'тварина' → 'тварина, яка загалом подібна до цієї тварини': *па'ц'ук* 'криса, шкідливий ссавець родини мишоподібних, значно більший за мишу' → *па'ц'ук* 'дуже маленьке поросятко'.

Наслідком семантично зумовленої внутрішньо мотивованої лексико-семантичної трансформації є номени, утворені шляхом універбації. У лексико-семантичній групі на позначення свійських птахів зафіксовано універби, які вживаються паралельно з атрибутивними словосполученнями, на основі яких вони утворені: *жнивови'ки* ← *кур'чата жниво'в'і* 'курчата, виведені в жнива', *ди'карка* ← *дика к'вочка* 'квочка, яка вивела курчат без відома людей', *п'ізн'ур'і* ← *кур'чата п'ізн'і*, *п'ід'копники* *п'ід'к'інники* ← *кур'чата п'ід'к'інн'і* 'курчата, виведені в жнива', *во'рончик* ← *к'ін' воро'ний* 'кінь чорної із синюватим

полиском масті'; *годо'вик* ← *би'чок годо'вий* 'бичок річний', *гн'і'дак* ← *к'ін' гн'і'диї* 'гнідий кінь'.

Творення нових слів за допомогою афіксів чи без них від існуючих основ за словотворчими моделями є деривацією. Назви тваринництва мають широкий інвентар афіксальних морфем, проте їх активність не однакова.

Афіксальна деривація. Аналіз тваринницької лексики засвідчив, що найпродуктивнішим способом словотворення є *суфіксація*. Це підтверджує спостереження І. В. Гороф'янюк ще над однією групою конкретної лексики – мікологічною – в центральноподільському ареалі [3, с. 92] та нашими спостереженнями над рибальською лексикою в східноподільських говірках української мови. Проте для кожної з досліджуваних лексико-семантичних груп характерний власний набір афіксів.

Суфіксація є найчастотнішою в лексико-семантичній групі назв тварин, де тісно пов'язані диференційні ознаки 'вік' та 'розмір' передано однослівними номенами, похідними від основ, найчастіше назв тварин, за допомогою демінутивних афіксів: **-ець**: *каба'нець* 'кабан до року', *же'ре'б'ець*, *же'ри'б'ець*, *жи'ри'б'ець*, *жи'ри'б'ець* 'жеребець, плідник кобили', *бара'нець* 'молодий баран', *табу'нець* 'табун лошат', *стригу'нець* 'жеребчик', *сосу'нець* 'маля, яке годується молоком матері', 'молочне поросятко'; **-чик**: *к'нурчик*, *ка'банчик* 'кабан до півроку', *бу'гайчик* 'бичок до року', *ба'ранчик* 'маля вівці', *лас'каўчик*, *ма'зунчик* 'корова слухняна', *же'ребчик* 'однорічне лоша (чоловічої статі)'; **-ок**: *би'чок*, *бурд'у'чок* 'бичок річний', *буга'йок* 'бичок двохрічний', *валу'шок* 'молодий баранець', *гур'ток* 'невелике стадо великої рогатої худоби', *байструч'ки*, *байстр'уч'ки* 'курчата, виведені квочкою без відома людей'; **-ик**: *п'іўник* 'молодий півень, якого вже можна різати'; **-ечок**: *би'чечок* 'бичок річний'; **-к**: *годо'вичка* 'телиця до одного року', *гусе'н'атко* 'пташа гуски', *інди'чатко*, *гинди'чатко* 'пташа індички', *інди'чи'н'атко* 'пташа індички'; **-ен'**: *гусе'н'а* 'пташа гуски', *каче'н'а* 'пташа качки', *індичи'н'а*, *гиндичи'н'а* 'пташа індички' та афіксів згрубілості чи нейтральних, які є малопродуктивними: **-ник**: *с'ім'ін':ік*, *с'ін':ик*, *пл'ід'ник*, *на'с'ін':ик* 'дорослий качур, залишений на розплід', *р'іч'ник* 'бичок річний', *пл'ім'ін':ик*, *пле'м'ін':ик* 'кабан, бугай, баран, качур, залишені для розплоду', *йал'іўник* 'стадо недійних корів', *росп'л'ід'ник* 'качур на насіння'; **-иц'**: *мо'лочниц'а* 'корова, яка дає багато молока', *йаг'ниц'а* 'дійна вівця', *годо'виц'а* 'телиця річна', *йаво'лиц'а* 'корова, яка не дає потомства', *кро'лиц'а*, *коро'лиц'а* 'самиця кроля', *коби'лиц'а* 'кобила непарована', *ко'зиц'а* 'коза ялова'; **-ок**: *в'иводок* 'виведені за один раз квочкою'; **-ук**: *каба'н'ука* 'кабан вгодований'; **-ур**: *каба'н'ура* 'кабан вгодований'; **-атин**: *здох'л'атина* 'худоба дохла', *те'л'атина* 'м'ясо теляти'.

Для лексико-семантичної групи агентивів характерні форманти **-ик**, **-ник**, **-шчик** та **-яр**: *гурто¹вик* ‘доглядач стада худоби’, *воли¹вик*, *во¹лоу¹ник*, *во¹лоу¹шчик* ‘той, хто доглядав волів’, *за¹б¹їйник*, *р¹їзник*, *р¹їш¹ник*, *б¹ойшчик*, *мн¹ас¹ник*, *б¹ойшч¹їк*, *за¹б¹їйшчик*, *за¹б¹ойшчик*, *уб¹ойшчик* ‘людина, яка забиває тварин’, *че¹ре¹д¹ник* ‘пастух череди’, *с¹котник*, *с¹котн¹їк* ‘людина, яка доглядає бичків’, *с¹тадник*, *стад¹ник* ‘доглядач за стадом’, *ко¹р¹їу¹ник* ‘пастух корів’, *п¹їд¹пасник*, *пом¹їч¹ник*, *по¹моч¹н¹їк*, *по¹мошн¹їк*, *по¹мошник* ‘помічник пастуха’, *о¹тарник* ‘старший чабан’, *та¹буншчик*, *та¹бунник* ‘конепас’; *во¹л¹ар*, *во¹лар* ‘той, хто доглядає волів’, *до¹йар* ‘чоловік, який доїть корів, овець, кіз’, *ко¹дар*, *ко¹н¹ар* ‘конепас’, *сви¹нар* ‘пастух свинячий’, *ско¹тар* ‘пастух колгоспної худоби’, *ко¹зар*, *ко¹з¹ар* ‘пастух кіз’, *ко¹л¹ар* ‘чоловік, який коле свиней’.

Лексико-семантичну групу на позначення приміщення для тварин формують репрезентанти, утворені за допомогою суфікса **-ник**: *кур¹ник* ‘окрема будівля для утримання курей в умовах домашнього господарства’, *кур¹атник*, *кур¹атник*, *пта¹х¹їу¹ник*, *пта¹шин¹:ик*, *п¹ташник*, *пташ¹ник* ‘громадська будівля чи власність одного господаря житла для птахів’, *маточник* ‘підсобне приміщення для утримування свиней взимку’, *сви¹нарник* ‘громадська будівля для утримування свиней’, *в¹їу¹чарник*, *оу¹чарник*, *оу¹чарн¹їк* ‘громадська будівля для розведення овець’, *голуб¹їятник* ‘будівля для розведення голубів’, *зи¹м¹їу¹ник* ‘громадське приміщення для утримування корів узимку’, *ко¹р¹їу¹ник*, *ко¹роу¹н¹їк*, *ко¹роу¹ник* ‘громадська будівля для утримування корів’, *к¹рол¹їу¹ник*, *к¹рол¹їу¹ник* ‘приміщення для розведення кролів’.

Малопродуктивними в утворенні лексики тваринництва є префіксальний та префіксально-суфіксальний способи, зокрема зафіксовано префіксальні деривати *п¹їдло¹шак* ‘жеребець до року’, *п¹їд¹с¹винка* ‘шестимісячна свинка’, *п¹їд¹ц¹їн¹чата* ‘курчата жнивові’ та префіксально-суфіксальні *п¹їд¹курок* ‘курча велике’, *п¹їд¹копники*, *п¹їд¹к¹їнчу¹ки* ‘курчата, виведені в жнива’, *п¹їд¹с¹винок*, *п¹їд¹свинок*, *п¹їд¹свин¹ча* ‘немолочне порося віком до року’, *про¹к¹їп¹їа* ‘курчата пізні, виведені в жнива’, *п¹їд¹курок* ‘курча велике’.

Безафіксальна деривація. У лексико-семантичних групах на позначення місця, пов’язаного з тваринництвом, та результатів господарювання зафіксовано репрезентанти, утворені безафіксним способом, наприклад: *вигас*, *виг¹їн* / *вигон* ‘вигін, простора вільна ділянка біля села або в селі, куди виганяють пасти худобу’, *в¹їходи* ‘залишки неперетравленої їжі’, *до¹д¹їй* ‘процес видоювання решти молока’, *пе¹ре¹до¹ї* ‘процес передоювання корів’, *за¹гін* ‘худоба, яка загинула’, *за¹г¹їн* / *за¹гон* ‘огорожене місце, куди заганяють тварин на відпочинок чи ночівлю влітку або щоб хазяйки мають можливість їх подоїти’, *за¹города* ‘відгороджене місце у сараї для свиней’, *знак* ‘мітка, яка вказує на

належність тварини хазяїну в загальному стаді або на її якісь особливості', *не^uре^u'г'ін* 'сироватка', *зд'ір, зд'ір, зд'ор* 'сало з нутроців свині', *не^uрейїди* 'недоїдені тваринами залишки грубих кормів', *пклад* 'пклад, яйце, яке кладеться в певному місці, щоб курка там неслася'.

Композитивне словотворення. Дослідники номінаційних процесів сучасної української мови зауважують, що продуктивним способом словотворення української мови є осново- і словоскладання, застосування яких на всіх етапах її розвитку сприяло поповненню словникового складу [13, с. 83].

На формально-словотвірному рівні семантична композиція представлена у вигляді:

а) чистого основокладання: *кроле^uферма* 'ферма, на якій розводять кролів', *кроли^eматка* 'кролиця, яка дає приплід', *коно^oматка* 'кобила жеребна', *ве^uтра^oботн'ік* 'ветеринар';

б) складно-суфіксального основокладання: *ското^oмогил'ник* 'худоба дохла', *само^oс'едка* 'квочка, яка сіла на яйця без відома людей', *одно^oгодка* 'корова до одного року', *двох^oл'ітка*, *друго^oр'ічка* 'корова молода, яка вже телилася', *друго^oт'ілка*, *друго^oродка*, *ўторо^oродка* 'корова, яка вдруге народила'.

Різновидом складно-суфіксального основокладання є складно-нульовий спосіб (основокладання завершується нульовою суфіксацією): *ме^uртво^oрод* 'плід мертвонароджений', *козо^oпас* 'той, хто пасе кіз', *коне^oпас* 'людина, яка пасе коней', *гурто^oпраў* 'чабан старший';

в) словоскладання: 1) з атрибутивними відношеннями між компонентами: *ко^oза-йало^oвиц'а* 'коза, яка жодного разу не давала потомства', *кнур-запл'ідник* 'кабан-плідник', *кур^oчата-баїстр'у^oчата* 'курчата, виведені квочкою без відома людей', *ло^oшак-каст^oратор* 'кінь кастрований', *те^uлиц'а-йал'іўка* 'корова, яка ще не парувалась', *л'ошка-п'ітсвинок* 'свиня до року'; 2) сурядними відношеннями між компонентами: *курка-п'івен* 'курка-гермафродит', *йанчики-ба^oранчики* 'стадо ягнят';

г) словотвірної контамінації, зокрема телескопічного словотворення, як-от: *п'ізн'ур'чата* ← *п'ізн'ур'(і)* + (кур)чата 'курчата, виведені в жнива'.

Осново- і словоскладання як номінаційний процес найбільш характерний для лексико-семантичних груп на позначення тварин та агентивів.

Фразотворення. У всіх лексико-семантичних групах відзначено значну кількість полікомпонентних номінацій реалій тваринництва. Вони мають структуру переважно атрибутивних словосполучень. Двослівну номінацію, виражену вільними словосполученнями, найчастіше представлено в лексико-семантичній групі на позначення тварин, зокрема

за різними диференційними ознаками (розміром, віком, місцем знаходження, фізіологічним станом): *ко́рова си́ра* ‘корова, яка щойно отелилася’, *ко́рова не^нстро́кова* ‘корова, яка раніше терміну народила маля’, *ко́рова до́ходна* ‘корова, яка привела двійню’, *ко́рова у́ о́хотн’і* ‘корова, яка виявляє статеву охоту’, *ко́рова бе^нзро́га* ‘корова, яка не має рогів’, *ко́рова ут’ол’на* ‘корова, яка щойно отелилася’, *ко́рова не^нпок’рита* ‘корова, яка не погуляла’, *ко́рова з’танжом* ‘корова, яка доїться на три дійки’ та ін. Зрідка виявлено номінативні словосполучення за моделлю сурядного словосполучення, що мають більш яскраве емоційне забарвлення, ніж синонімічна однослівна назва *н’і п’і’тух і н’і /курка, н’і з’рає н’і нисец’а, н’і ко’гут н’і /курка, н’і /курка н’і /п’іве^н, /курка і /п’івин’ у’мест’і* ‘курій, курка-гермафродит’.

Особливістю полікомпонентних номінацій тваринництва є утворення їх на основі повторення кореневих морфем чи оксюморону: *у́рач в’іт’ір’і’нарний, /л’ікар вити’нарний* ‘ветеринар’, *ко́рова /л’уд’ана* ‘корова слухняна’, */волух не’чищений* ‘баран плідний’ (*валах – баран кастрований*).

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Отже, у східноподільських говірках виявлено різні способи номінації реалій тваринництва: основними є семантична трансформація слова, деривація, композитивне словотворення та фразотворення. Такий поділ є умовним, оскільки наявні комбіновані способи номінації, наприклад метафора з деривацією, складно-суфіксальне основоскладання. Продуктивність різних способів словотворення не однакова. Найпродуктивнішими є лексико-семантичний спосіб та морфологічний суфіксальний словотвір. Композитивне словотворення як перехідне явище від однослівної до багатослівної номінації здійснюється шляхом чистого основоскладання, складносуфіксального основоскладання, словоскладання. Словотворчі форманти як засоби номінації реалій тваринництва характеризуються різним ступенем продуктивності. Найпродуктивнішими формантами є суфікси.

Полікомпонентні номени за структурою є атрибутивними словосполученнями, частина з яких зазнає універбації.

Вивчення способів номінації у тваринницькій лексиці східноподільського ареалу окреслило основні тенденції номінації в групі лексики з конкретним значенням і спонукає до дослідження подібних тематичних груп.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бухтий, Н. В. Овцеводческая лексика говоров Херсонщины : автореф. дис. на соискание ученой степени канд. филол. наук : спец. 10.02.01 «Украинский

- язык» / Н. В. Бухтий. – Днепропетровск, 1991. – 19 с.
2. Герман, К. Ф. К вопросу о развитии пастушеской терминологии в славянских языках (наименование самца овцы) / К. Ф. Герман // Общеславянский лингвистический атлас: Материалы и исследования. 1977. – М. : Наука, 1979. – С. 37–45.
 3. Гороф'янюк, І. В. Способи номінації в мікологічній лексиці центральноподільських говірок / І. В. Гороф'янюк // Мовознавчий вісник : зб. наук. пр. / МОН України. Черкаський нац. ун-т ім. Б. Хмельницького ; відп. ред. Г. І. Мартинова. – Черкаси, 2009. – Вип. 9. – С. 89–100.
 4. Гриценко, П. Е. Генезис и семантическая структура сельскохозяйственной лексики украинских западнестепных говоров : автореф. дис. на соискание ученой степени канд. филол. наук : спец. 10.02.02 «Украинский язык» / П. Е. Гриценко. – К., 1980. – 29 с.
 5. Гриценко, П. Ю. Діалектна лексика з конкретним значенням / П. Ю. Гриценко // Структурні рівні українських говорів. – К. : Наук. думка, 1985. – С. 91–121.
 6. Гриценко, П. Ю. Дослідження лексики українських говорів / П. Ю. Гриценко // Мовознавство. – 1984. – № 5. – С. 22–30.
 7. Гриценко, П. Ю. Моделирование системы диалектной лексики / П. Ю. Гриценко. – К. : Наук. думка, 1984. – 227 с.
 8. Гриценко, П. Ю. Структурна організація назв свійських тварин (на матеріалі західностепових говірок) / П. Ю. Гриценко // Мовознавство. – 1980. – № 2. – С. 48–57.
 9. Гриценко, П. Ю. Тваринницька лексика українських західностепових говірок. Питання організації тематичної групи / П. Ю. Гриценко // Структура українських говорів. – К. : Наук. думка, 1982. – С. 142–170.
 10. Дзензелевский, И. А. Овцеводская лексика закарпатских говоров / И. А. Дзензелевский // Общеславянский лингвистический атлас: Материалы и исследования. – М. : Наука, 1965. – С. 122–123.
 11. Карпова, В. Л. Назви тварин та слова на означення пов'язаних з ними понять у мові пам'яток XIV – XV ст. / В. Л. Карпова // Питання історії української мови. – К. : Наук. думка, 1970. – С. 26–52.
 12. Клепикова, Г. П. Славянская пастушеская терминология: ее генезис и распространение в языках карпатского ареала / Г. П. Клепикова. – М. : Наука, 1977. – С. 162–188.
 13. Клименко, Н. Ф. Осново- і словоскладання у процесах номінації сучасної української мови / Н. Ф. Клименко // Українська мова. – 2003. – № 3–4. – С. 83–105.
 14. Куриленко, В. М. Атлас лексики тваринництва у поліських діалектах / В. М. Куриленко. – Глухів, 2004. – 260 с.
 15. Куриленко, В. М. Лексика тваринництва поліських говорів / В. М. Куриленко. – Суми : Мрія, 1991. – 87 с.
 16. Пуйо, И. Ю. Скотоводческая лексика украинских говоров района Карпат : автореф. дис. на соискание научной степени канд. филол. наук : спец. 10.02.02 «Украинский язык» / И. Ю. Пуйо. – К., 1981. – 24 с.
 17. Скорофатова, А. О. Ономазіологія та лінгвогеографія фітономенів в українських східнословобожанських говірках : монографія / Анна Олександрівна Скорофатова. – Луганськ : Елтон-2, 2009. – 369 с.

18. Способы номинации в современном русском языке / Д. Н. Шмелев, А. Ф. Журавлев, О. П. Ермакова и др.; отв. ред. Д. Н. Шмелев. – М. : Наука, 1982. – 296 с.
19. Шеремета, Н. П. Південноволинсько-подільське діалектне порубіжжя (за матеріалами тваринницької лексики) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Шеремета Наталія Петрівна. – Кам'янець-Подільський, 2000. – 321 с.
20. Ястремська, Т. О. Структурно-семантична організація та географічна диференціація пастушої лексики гуцульського говору : автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / Т. О. Ястремська. – К., 2002. – 19 с.

Стаття надійшла 10.03.2016 року

УДК 811.161.2'38:821.161.2

Олександр Черевченко, Вікторія Черевченко
(Умань, Україна)

ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ПОЕТИЧНОГО ТЕКСТУ УКРАЇНСЬКОГО НЕОКЛАСИЦИЗМУ

Статтю присвячено дослідженню особливостей лінгвостилістичного моделювання поетичного тексту, виявленню функціонально-мовних закономірностей у поезії. У роботі визначено егоцентричні особливості поетичного мовлення, проаналізовано специфіку поетичного висловлювання. Лексична система характеризується використанням різних груп лексики як за походженням (народнорозмовна, старослов'янська, діалектна, просторічна, запозичена), так і за тривалістю перебування та місцем у мовній системі (архаїчна, індивідуально-авторська, історично та культурно маркована). Дослідження ідіостилів поетів-неокласиків дало можливість виявити універсальне та специфічне в поетичному мовленні як моделі комунікації.

Ключові слова: *поетичний текст, мовна картина світу, поетичний дискурс, ідіостиль, образно-символічна паралель.*

Черевченко А., Черевченко В. Лингвостилистическое моделирование поэтического текста украинского неоклассицизма.

Статья посвящена исследованию особенностей лингвостилистического моделирования поэтического текста, определению функционально-языковых закономерностей в поэзии. В работе определены эгоцентрические особенности поэтической речи, исследована специфика поэтического выражения. Лексическая система характеризуется использованием различных групп лексики по происхождению (разговорная, старославянская, диалектная, просторечная, заимствованная) и временем существования в языковой системе (архаическая, индивидуально-авторская, исторически и культурно маркированная). Исследование идиостилей поэтов-неоклассиков дало возможность определить универсальное и специфическое в поэтической речи как модели коммуникации.